

“เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งพึงเปิดเผย”

บันทึก

เรื่อง อกรแสตมป์ปิดใบรับเงินของเทศบาล

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ ๑๑๕๑๖/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ ส่งปัญหาข้อกฎหมายซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้หาหรือมาว่า โดยที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๔๑ ได้แก้ไขบัญญัติในมาตราแห่งประมวลรัษฎากรเสียใหม่ว่า “ถ้าฝ่ายที่ต้องเสียอากรเป็นรัฐบาล เจ้าพนักงานผู้กระทำการของรัฐบาลโดยหน้าที่ บุคคลผู้กระทำในนามของรัฐบาล สภาภาษีอากร หรือเทศบาล อกรแสตมป์ไม่ต้องเสีย แต่ชื่อยกเว้นนี้มีได้ใช้แก่องค์การของรัฐบาลที่ใช้ทุนหรือทุนหมุนเวียนเพื่อประกอบพาณิชย์ หรือการเทศพาณิชย์ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้จัดทำ” (ที่ถูกเป็น “ถ้าฝ่ายที่ต้องเสียอากรเป็นรัฐบาล เจ้าพนักงานผู้กระทำการของรัฐบาลโดยหน้าที่ บุคคลผู้กระทำการในนามของรัฐบาล สภาภาษีอากร หรือเทศบาล อกรเป็นอันไม่ต้องเสีย แต่ชื่อยกเว้นนี้มีได้ใช้แก่องค์การของรัฐบาลที่ใช้ทุนหรือทุนหมุนเวียนเพื่อประกอบการพาณิชย์ หรือการพาณิชย์ซึ่งเทศบาลเป็นผู้จัดทำ”) ปัญหาจึงมีว่ากิจการไฟฟ้าและการประปาซึ่งเทศบาลต่าง ๆ เป็นผู้ประกอบการอยู่นั้นจะควรนับเข้าอยู่ในความหมายของชื่อยกเว้นนี้หรือไม่ กระทรวงมหาดไทยซึ่งต้องจัดทำขึ้นตามหน้าที่โดยผลแห่งกฎหมาย เทศบาลมิได้มุ่งหวังเพื่อการค้ากำไรดังกิจการประเภทอื่น เทศบาลจึงควรได้รับการยกเว้นไม่ต้องปิดอากรแสตมป์ กระทรวงมหาดไทยจึงได้ติดต่อหาหรือมายังกระทรวงการคลังซึ่งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ได้รับคำชี้แจงจากกระทรวงการคลังว่า แม้ว่าการไฟฟ้าและการประปาของเทศบาลจะเป็นหน้าที่ของเทศบาลกระทำขึ้น เพื่อรับใช้ประชาชนและเป็นการสาธารณูปโภคโดยมิได้มุ่งเพื่อการค้ากำไรก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าวเป็นการพาณิชย์ ย่อมไม่ได้รับการยกเว้นอากรแสตมป์ตามความในมาตรา ๑๒๑ แห่งประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๔ เนื่องจากความเห็นของกระทรวงมหาดไทยและความเห็นของกระทรวงการคลังในเรื่องนี้ยังขัดแย้งกันอยู่ จึงขอให้กรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าบุคคลที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียอากรแสตมป์ตามมาตรา ๑๒๑ แห่งประมวลรัษฎากรซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๔ และจะแยกออกได้ดังนี้ คือ

๑) รัฐบาล

๒) เจ้าพนักงานผู้กระทำการของรัฐบาลโดยหน้าที่

๓) บุคคลผู้กระทำการในนามของรัฐบาล

๔) สภาอากาศไทย

๕) เทศบาล

แต่ข้อยกเว้นนี้มีให้ใช้แก่

๑) องค์การของรัฐบาลที่ใช้ทุนหมุนเวียนเพื่อประกอบการพาณิชย์

๒) การพาณิชย์ซึ่งเทศบาลเป็นผู้จัดทำ

จะเห็นได้ว่าเฉพาะที่เกี่ยวข้องแก่เทศบาลนั้น เทศบาลจะไม่ต้องเสียอากรแสตมป์ก็เฉพาะในกิจการที่เทศบาลจัดทำอันมิใช่เป็นการพาณิชย์เท่านั้น ปัญหาจึงมีว่ากิจการไฟฟ้าและการประปาที่เทศบาลจัดทำนั้นได้ชื่อว่าเป็นการพาณิชย์หรือไม่ ได้ความจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทยว่า การไฟฟ้าและประปาที่เทศบาลจัดทำนั้นนอกจากเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีแสงสว่างตามถนนในกรณีเกี่ยวแก่กิจการไฟฟ้า และนอกจากการจัดทำท่อน้ำไว้ตามถนนเพื่อให้ประชาชนใช้บริโภคในกรณีเกี่ยวแก่ประปาแล้ว เทศบาลยังได้ขายทั้งกระแสไฟฟ้าและประปาแก่ประชาชนทั่วไป และการขายนั้นได้กระทำเป็นส่วนใหญ่มากกว่าการจำหน่ายเป็นสาธารณะอีกด้วย กิจการที่เทศบาลจัดทำตามข้อเท็จจริงที่ได้ความดังกล่าวนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ตามความเข้าใจธรรมดาทั่วไป และตามที่ได้จัดสรรรวบรวมไว้ในพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ว่ากิจการเช่นใดบ้างที่พึงถือว่าเป็นการพาณิชย์ (ดูมาตรา ๕)^๑ ไม่มีทางที่จะกล่าวว่ากิจการที่เทศบาลจัดทำเช่นนั้นจะมีใช่เป็นการพาณิชย์ และเมื่อคิดว่าเป็นการพาณิชย์แล้วกิจการนั้นก็หาต้องด้วยบทยกเว้นที่ว่าไม่ต้องเสียอากรแสตมป์ไม่ กล่าวคือ เทศบาลจะต้องเสียอากรแสตมป์สำหรับกิจการนั้น ความเห็นของกระทรวงการคลังเป็นการถูกต้องแล้ว

(นายเสริม วินิจชัยกุล)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๔๙๕

^๑ มาตรา ๕ ให้ถือว่าการดังต่อไปนี้ เป็นพาณิชย์กิจตามความหมายแห่งพระราชบัญญัตินี้

(๑) การซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่า

(๒) การหักถดถอม หรืออุตสาหกรรม

(๓) การเป็นนายหน้า หรือตัวแทนค้าต่าง

(๔) การรับขน ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

(๕) การขายทอดตลาด

(๖) การแลกเปลี่ยนเงินตรา การให้กู้ยืมเงิน การธนาคาร การเครดิตฟองซิเอร์หรือการ

ไทยกับ

(๗) การรับประกันภัย